

PHILIP PULLMAN s-a născut în 1946 în orașul britanic Norwich. Tatăl său a fost pilot în Aviația Regală, așa că Pullman a călătorit mult în copilărie, în toate colțurile lumii (din Africa până-n Asia), lucru care avea să-i influențeze scrierile, mai ales trilogia *Materiile întunecate*. A urmat Colegiul Exeter din Oxford, după care a lucrat un timp ca profesor de gimnaziu în același oraș, scriind piese de teatru pentru elevii săi.

Pullman a devenit celebru datorită seriei *Materiile întunecate* (volumul I: *Luminile Nordului*; volumul II: *Pumnalul tăinuit*; volumul III: *Oceanul de ambră*), care i-a adus mai multe premii prestigioase: Medalia Carnegie (1995), premiul pentru literatură pentru copii oferit de revista *Guardian* (1996), renumitul Whitbread (2001), premiul Eleanor Farjeon (2002) și premiul Astrid Lindgren (2005). Astăzi este unul dintre cei mai cunoscuți autori de ficțiune pentru copii, revista *The Times* incluzându-l pe o listă a celor mai mari cincizeci de scriitori britanici de după 1945. Cărțile sale sunt traduse în întreaga lume, iar *Materiile întunecate* apare mereu alături de *Harry Potter* și *Stăpânul inelilor* pe listele de cărți celebre ale genului.

În 2017, Pullman publică *La Belle Sauvage*, volumul I din trilogia *Cartea Prafului*, considerat Cartea Anului de Waterstones. Acțiunea acestui prim volum se petrece cu zece ani înainte de cea din *Materiile întunecate*. Pullman a afirmat că în noua trilogie va fi tratată și problema conștiinței: „Poate cea mai veche întrebare filozofică dintre toate: suntem materie? Sau suntem spirit și materie? Ce este conștiința dacă nu există niciun spirit? Asemenea întrebări au în continuare putere de fascinație și nu au primit încă vreun răspuns definitiv, slavă cerului.“

PHILIP PULLMAN

CARTEA PRAFULUI

La Belle Sauvage

Traducere din engleză și note
de Iulia Arsintescu

ARTHUR

Camera cu terasă

În sus pe Tamisa, la cinci kilometri față de centrul Oxfordului, la oarecare distanță de locul în care marile colegi Jordan, Gabriel, Balliol și încă alte două duzini se întreceau pentru supremăția în cursele cu bărci, într-un punct de unde orașul era doar o grămadă de turnuri și de turle îndepărtate, ridicate peste apele cețoase de la Port Meadow, acolo se înălța mânăstirea din Godstow, cu călugărițe blânde care își vedea de treburile lor sfinte, iar pe celălalt mal, în fața mânăstirii, se afla un han numit Păstrăvul.

Hanul era genul de loc vechi, întortocheat și tihnit, construit din piatră. Avea deasupra fluviului o terasă pe care, printre bători, se plimbau păuni țanțoși (pe unul îl chema Norman, pe celălalt îl chema Barry), gata să se servească din gustările oamenilor fără să stea pe gânduri nicio clipă și ridicând uneori capetele să dea glas unor tipete sălbaticice și fără înțeles. Avea și un salon, unde își beau berea și își sumau pipele nobilii mărunți – dacă profesorii de la colegii pot fi socotiți nobili. Avea și un bar public, unde luntrașii și țăranii se așezau lângă foc sau aruncau cu săgeți la țintă, ori stăteau lângă tejhea și pălvărägeau, se ciondăneau sau pur și se îmbătau. Avea o bucătărie, unde nevasta proprietarului gătea în fiecare zi o ditamai halca de carne, cu un sistem complicat de roți și de lanțuri care învârtea o frigare deasupra focului deschis din vatră. Si mai avea un băiat bun la toate pe nume Malcolm Polstead.

Malcolm era fiul proprietarului, unicul lui copil. Avea unsprezece ani, era prietenos și iscoditor, îndesat și roșcovan. Mergea la Școala Generală Ulvercote, la vreo doi kilometri distanță, și avea destui prieteni, dar cel mai mult îi plăcea să se joace singur cu daimonul lui, Asta, în canoea lor mică, botezată *La Belle Sauvage*. Unui cunoscut hâtru i se păruse nostrim să măzgălească un S peste V¹, iar Malcolm pictase răbdător la loc numele bărcii de trei ori, înainte să-și iasă din fire și să-l împingă pe șmecher în apă, moment în care declaraseră armistiți.

Ca orice copil de hangiu, Malcolm trebuia să muncească în cărciumă, să spele vase și pahare, să care tăvi cu mâncare sau halbe cu bere, pe care le aducea înapoi când se goleau. I se părea normal să muncească. Singurul necaz din viață lui îl reprezenta o fată pe nume Alice, care îl ajuta la spălatul vaselor. Avea cincisprezece ani, era înaltă și slabănoagă, cu păr negru și lins pe care îl strângea la spate într-o coadă de cal neinteresantă. Pe frunte și în jurul gurii i se adunau deja riduri de nemulțumire. Îl tachina pe Malcolm din prima zi când venise acolo.

— Cine-i iubita ta, Malcolm? N-ai o iubită? Cu cine ai ieșit aseară? Ai pupat-o? Nu te-ai pupat niciodată?

Multă vreme, băiatul n-o băgase în seamă, dar până la urmă Asta sărise la stâncuța costelivă care era daimonul lui Alice, o împinsese în apa pentru vase, apoi o mușcase și iar o mușcase pe biata pasăre udă până când Alice țipase și ceruse îndurare. Pe urmă se plânsese crunt la mama lui Malcolm, care spuse:

— Bine ți-a făcut. N-am pic de înțelegere pentru tine. Nu-ți mai băga nasul unde nu-ți fierbe oala.

De atunci, își văzuse de treaba ei. Alice și Malcolm se purtau de parcă nici nu se vedea unul pe celălalt. El

¹ Autorul se referă la transformarea cuvântului „Sauvage“ („sălbatic“, în limba franceză) în „Sausage“ („cârnăt“, în limba engleză).

punea paharele pe grătarul de lemn, ea le spăla, el le ștergea și le ducea înapoi la bar fără o vorbă, fără o privire, fără măcar un gând.

Dar lui îi plăcea viața de la han. Îi plăceau mai ales discuțiile pe care le surprindea întâmplător, fie că se refereau la ticăloșia fără scrupule a Administrației Fluviale, la imbecilitatea neajutorată a Guvernului sau la chestiuni mai filozofice precum dacă stelele sunt sau nu de-o vârstă cu pământul.

Uneori, Malcolm devinea atât de interesat de discuții precum cele din urmă, încât lăsa brațul de pahare goale pe masă și intra în vorbă, dar numai după ce ascultase cu interes. Mulți dintre profesori și ceilalți oaspeți îl cunoșteau și îi dădeau bacășuri generoase, dar el nu țintise niciodată să se îmbogățească. Considera bacășurile o formă de generozitate a providenței și ajunse să se considere norocos, lucru care n-avea să-i dăuneze mai târziu în viață. Dacă ar fi fost genul de băiat care să primească porecle, i s-ar fi spus „învățătorul“, dar nu era genul. Cine îl observa îl plăcea, dar nu-l observau mulți și nici asta nu-i dăuna.

Malcolm mai avea clientelă și imediat dincolo de fluviu, peste podul de lângă han, în clădirile din piatră cenușie ridicate între câmpurile verzi, livezile îngrijite și grădinile de legume ale mănăstirii St. Rosamund. Călugărițele aveau din belșug tot ce le trebuia, cultivau chiar ele legume și fructe, creșteau albine, coseau odăjdi elegante, pe care le vindea pe galbeni pentru care se tărguiau cu grijă, dar uneori mai aveau treburi mărunte numai bune pentru un băiat – vreo scară de reparat sub ochii atenți ai domnului Taphouse, tamplarul cel bătrân, sau pește de adus din Medley Ponds, ceva mai jos pe fluviu. Bunele călugărițe apelau des la serviciile canoei *La Belle Sauvage*. Malcolm o dusese de mai multe ori pe Sora Benedicta pe fluviu până la oficialul Poștei Regale de Zepeline, cu câte un pachet prețios

cu patrafire, sfite sau mantii pentru episcopul Londrei, care părea să-și folosească vestmintele la munci grele, din moment ce i se rupeau neobișnuit de repede. Băiatul învăța multe în aceste călătorii plăcute.

— Cum le faci pachetele astăea aşa de îngrijit, Soră Benedicta? o întrebăse el într-o zi.

— Pachetele astăea, spuse Sora Benedicta.

— Pachetele astăea. Cum le faci aşa de îngrijit?

— Aşa îngrijite, Malcolm.

Lui nu-i păsa că îl corecta. Era un fel de joc de-al lor.

— Credeam că ajunge îngrijit, spuse Sora Benedicta.

— Depinde dacă te referi la pachete în sine sau la actul de a lege pachetele.

— Nu prea-mi pasă, spuse Sora Benedicta. Vreau numai să ştiu cum faci astăea. Astea.

— Data viitoare când împachetez ceva, promit să-ți arăt, spuse Sora Benedicta, și se ținuse de cuvânt.

Malcolm le admiră pe călugărițe pentru felul ordonat în care trăiau în general, pentru modul cum legau pomii fructiferi pe spaliere de-a lungul peretelui însorit al livezii, pentru vraja cu care se combinau vocile lor delicate atunci când cântau slujbele închinate bisericii, pentru bunăvoița pe care o arătau ocazional multor oameni. Îi plăceau discuțiile pe teme religioase pe care le avea cu ele.

— În Biblie se spune că Dumnezeu a creat lumea în șase zile? o întrebăse el într-o zi pe vârstnica Sora Fenella, în timp ce o ajuta în bucătăria cea mare a mănăstirii.

— Aşa este, răspunse Sora Fenella, care intindea niște aluat.

— Atunci, cum de există fosile și alte lucruri vechi de milioane de ani?

— Vezi tu, zilele erau mult mai lungi pe-atunci, spuse Sora. N-ai tăiat încă rubarba? Vezi că termin înaintea ta.

— De ce folosim pentru rubarbă cuțitul ăsta și nu un cuțit din cele vechi? Cuțitele vechi sunt mai ascuțite.

— Din cauza acidului oxalic, spuse Sora Fenella, apăsând aluatul pe fundul unei tăvi. La rubarbă se potrivește mai bine oțelul inoxidabil. Dă-mi zahărul.

— Acidul oxalic, repetase Malcolm, iar cuvintele ii placuseră foarte mult. Ce-i aia o sfîtă?

— Un fel de vestmânt. Îl poartă preoții peste stihar.

— Tu de ce nu coși, ca restul surorilor?

Daimonul-veveriță al Sorei Fenella scosese un „țț-țț” sfios de pe spătarul scaunului unde stătea.

— Facem fiecare ce ne pricepem mai bine, spuse Sora Benedicta. Eu n-am fost niciodată bună la brodat – uite ce degete grase am! Dar celealte surori consideră că fac plăcinte bune.

— Și mie-mi plac plăcintele tale, spuse Sora Benedicta.

— Mulțumesc, drăguță.

— Sunt aproape la fel de bune ca ale mamei. Ale mamei sunt mai groase. Probabil că tu întinzi aluatul mai tare.

— Probabil.

În bucătăria mânăstirii nu se arunca nimic. Bucătelele de aluat rămase după ce Sora Fenella își tăia plăcintele cu rubarbă erau transformate în cruci stângace, în frunze de palmier sau în pești, tăvălite prin stafide, presărate cu puțin zahăr și coapte separat. Avea fiecare înțelesul ei religios, dar Sora Fenella (cu „degetele ei grase”) nu se pricepea prea grozav să le facă să arate diferit una de cealaltă. Malcolm reușea mai bine, dar întâi trebuia să se spele zdravăn pe mâini.

— Cine le mânâncă pe-astea, Soră? întrebăse el.

— Toate se mânâncă, până la urmă. Uneori, câte unui oaspete ii place să ronțăie ceva la ceai.

Mânăstirea, aflată acolo unde drumul traversa fluviul, era cunoscută în rândul călătorilor de toate felurile, iar

călugărițele aveau deseori oaspeți. La fel și hanul Păstrăvul, desigur, existau mereu doi sau trei musafiri rămași peste noapte, cărora Malcolm trebuia să le ducă micul dejun, dar ei erau în general pescari sau negustori, după cum îi numea tata: călători care vindeau frunze de fumat, obiecte de folosință casnică sau unelte agricole. Oaspeții de la mănăstire erau dintr-o cu totul altă clasă, mai înaltă: lorzi și doamne aristocrate, uneori episcopi sau clerici de rang mai mic. Oameni de calitate, dar fără nicio legătură cu vreunul dintre colegiile din oraș, de la care să fi putut aștepta găzduire. Odată, o prințesă stătuse la mănăstire șase săptămâni, dar Malcolm n-o văzuse decât de două ori. Fusesese trimisă acolo drept pedeapsă. Daimonul ei era o nevăstuică, care mărâia și își arăta colții tuturor.

Malcolm dădea o mână de ajutor și acestor oaspeți. Avea grija de caii lor, le curăța cizmele, ducea mesaje pentru ei și, ocazional, primea bacășuri. Toți banii lui ajungeau într-o cutie de tablă în formă de morsă din camera lui. Dacă o apăsai pe coadă, morsa deschidea gura și îi puteai vârbi moneda printre dinți, dintre care unul se rupsese și fusese lipit cu clei. Malcolm nu știa câți bani avea, dar morsa cântărea greu. Se gândeau să-și cumpere un pistol, într-o zi, când va avea destui, dar nu credea că tatăl lui i-ar fi îngăduit, aşa că mai avea de așteptat. Între timp, se obișnuia cu felul în care se purtau călătorii, atât cei de rând, cât și cei speciali.

Probabil că nu exista vreun loc mai potrivit unde să înveți, atât de multe ca la acest cot al fluviului, cu hanul pe un mal și mănăstirea pe celălalt, se gândeau el. Bănuia că după ce va crește urma să-și ajute tatăl la bar, iar apoi să-i ia locul, atunci când părinții lui vor îmbătrâni prea mult să mai facă față. Era cât se poate de mulțumit cu gândul asta. Mai bine să conducă Păstrăvul decât multe alte hanuri, pentru că aici venea lume grozavă, învătați și oameni importanți

cu care puteai sta de vorbă. Dar de plăcut, i-ar fi plăcut să fie cu totul altceva. I-ar fi plăcut să fie și el învățat, poate astronom sau teolog experimental, să facă descoperiri importante despre natura cea mai profundă a lucrurilor. Să fie ucenicul unui filozof – asta chiar ar fi fost grozav. Dar părea prea puțin probabil. Școala Generală Ulvercote își pregătea elevii să devină meșteșugari sau, în cel mai bun caz, funcționari. La paisprezece ani îi arunca în lume, iar după știința lui Malcolm nu exista vreo bursă de colegiu disponibilă pentru un băiat cu minte ageră și o canoe.

* * *

Într-o zi, în miez de iarnă, la Păstrăvul veniră niște musafiri altfel decât cei obișnuiați. Trei bărbați sosiră cu o mașină anbarică și se duseră imediat în camera cu terasă, cea mai mică dintre sălile de mese din han, care dădea spre terasă, spre fluviu și spre mănăstirea de pe malul celălalt. Se afla la capătul corridorului și nu era folosită cine știe ce nici iarna, nici vara, pentru că avea ferestre mici și nicio ușă de ieșire pe terasă, în ciuda numelui.

Malcolm își terminase de făcut temele puține (la geometrie) și înfulea frigură de vită cu budincă Yorkshire, urmată de un măr copt cu cremă de vanilie. Tatăl lui îl chemă chiar atunci la bar.

— Du-te și vezi ce vor domnii din camera cu terasă, zise el. Par străini și nu știi că trebuie să-și cumpere singuri băuturile de la bar. Vor să fie serviți, după cum văd.

Încântat de noutate, Malcolm se duse în cămăruța cu pricina și găsi trei domni (își dădu seama dintr-o privire că erau de vază), adunați toți la fereastră și aplecați să se uite afară.

— Vă pot fi de folos, domnilor? zise el.

Se întoarseră toți deodată. Doi dintre ei comandără claret¹, al treilea voia rom. Când Malcolm se întoarse cu băuturile, îl întrebară dacă puteau mâncă acolo, iar dacă da, ce le putea oferi.

— Friptură de vacă, domnilor, una foarte bună. Știu pentru că tocmai am mâncat.

— Ei, *le patron mange ici*², care va să zică, spuse cel mai vârstnic dintre domni, apoi își traseră toți scaunele lângă măsuță.

Daimonul domnului – un lemur frumos, negru cu alb –, îi stătea liniștit pe umăr.

— Aici locuiesc, domnule, tata e proprietarul hanului, zise Malcolm. Și mama e bucătăreasa.

— Cum te cheamă? zise cel mai înalt și mai subțire dintre oaspeți, un bărbat cu înfățișare de învățat, cu păr cărunt și des, al cărui daimon era un florean³.

— Malcolm Polstead, domnule.

— Ce-i locul acela de pe celălalt mal al fluviului, Malcolm? zise al treilea, un bărbat cu ochi mari, negri, și cu mustață tot neagră.

Daimonul bărbatului, ce-o fi fost, se încolăcise pe podea la picioarele lui.

Se întunecase deja, desigur, și nu puteau vedea dincolo de apă decât vitraliile slab luminate ale capelei și lumina care strălucea permanent la poartă.

— E mânăstirea, domnule. Mânăstirea surorilor Ordinului Sfintei Rosamund.

— Cine a fost Sfânta Rosamund?

— N-am întrebat niciodată despre Sfânta Rosamund. Dar e pictată pe un vitraliu, stă cumva într-un trandafir

¹ Vin roșu sec, în general de Bordeaux.

² „Patronul mănâncă aici“, în lb. fr. în orig. – expresie menită să arate că patronul unui local are mare incredere în propriile produse.

³ Pasare mică cu ciocul gros și roșiatic, cu penele măslinii, cu bărbia și gușa gălbui.

mare. Cre' că după ea-i numită mânăstirea. O s-o întreb pe Sora Benedicta.

— Așadar, le cunoști bine pe surori?

— Vorbesc cu ele cam în fiecare zi, domnule. Mai fac treburi prin jurul mânăstirii, comisioane, lucruri din astea.

— Călugărițele de acolo au vreodată oaspeți? întrebă bărbatul mai vârstnic.

— Da, domnule, destul de des. Tot felul de oameni. Ierăți-mă că mă amestec, domnule, dar e frig rău aici. Doriți să vă fac focul? Asta dacă nu vreți să veniți în salon. Acolo-i cald și bine.

— Nu, Malcolm, rămânem aici, mulțumim, dar ne-ar plăcea un foc. Haide, aprinde-l.

Malcolm scăpără un chibrit și focul se aprinse imediat. Tatăl lui se pricepea să aranjeze căminul, Malcolm îl urmărea deseori. Și erau destui bușteni cât să ajungă toată seara, dacă bărbății voiau să zăbovească.

— E multă lume în seara asta? zise bărbatul cu ochi negri.

— Vreo duzină de oameni, domnule. Cam ca de obicei.

— Bine, zise bărbatul mai în vîrstă. Hai, adu-ne niște friptură.

— Și supă la început, domnule? Azi avem de păstârnac cu mirodenii.

— Da, de ce nu? Supă pentru toată lumea și pe urmă faimoasa voastră friptură. Și încă o sticlă din același claret.

Malcolm nu considera friptura lor de vită chiar faimoasă, era doar un fel de-a spune. Se duse să aducă veselă și să-i transmită mamei lui comanda, la bucătărie.

Asta se transformă în sticlete și îi șopti la ureche:

— Știau deja despre călugărițe.

— Atunci, de ce-au mai întrebat? șopti Malcolm la rândul lui.

— Ne-aue pusă la încercare, să vadă dacă spunem adevărul.

- Oare ce vor?
- Nu arată a învătați.
- Ba arată, cumva.
- Arată a politicieni, insistă Asta.
- Tu de unde știi cum arată politicienii?
- Așa mi se pare mie.

Malcolm n-o contrazise. Îl mai așteptau și alții clienți, avea treabă și, în plus, credea în părerile Astei. Și el simțea căteodată una sau alta despre oameni – dacă se purtau frumos, îi plăceau –, dar intuiția daimonului său se dovea adesea demnă de toată încrederea. El și Asta erau o singură ființă, bineînțeles, deci intuiția ei era și a lui, la fel cum și sentimentele lui erau și ale ei.

Tatăl lui Malcolm le duse el însuși mâncarea celor trei oaspeți și le deschise vinul. Malcolm nu învățase încă să se descurce cu trei farfurii fierbinți deodată. Domnul Polstead se întoarse apoi în barul mare, îi făcu semn cu degetul lui Malcolm și îl întrebă încet:

- Ce ți-au spus cei trei domni?
- M-au întrebat despre mânăstire.
- Vor să vorbească din nou cu tine. Zic că ești băiat deștept. Dar ai grija cum te porți. Știi cine sunt?

Malcolm făcu ochii mari și clătină din cap.

— Cel mai vârstnic e lordul Nugent, a fost Lordul Cancelar al Angliei.

- De unde știi?
- L-am recunoscut după fotografia din ziar. Hai, du-te. Răspunde-le la tot ce te întreabă.

Malcolm porni pe corridor, în timp ce Asta îi șoptea:

- Vezi? Cine a avut dreptate? Lordul Cancelar al Angliei în persoană!

Bărbații își înfuleau fripturile (mama lui Malcolm le pusesese tuturor câte o felie în plus) și vorbeau încet, dar tăcură la intrarea lui Malcolm.

— Am venit să văd dacă vreți mai multă lumină, domnilor, zise el. Pot să aduc o lampă cu petrol pentru masă, dacă doriți.

— Peste un minut, Malcolm, va fi o idee foarte bună, zise bărbatul care fusese Lord Cancelar. Spune-mi, câți ani ai?

— Unsprezece, domnule.

Poate că ar fi trebuit să spună „stăpâne“, dar fostul Lord Cancelar al Angliei părea căt se poate de mulțumit cu „domnule“. Poate călătorea incognito, caz în care nu i-ar fi plăcut să i te adresezi conform rangului.

— Și la ce școală mergi?

— Școala Generală Ulvercote, domnule, chiar dincolo de Port Meadow.

— Și ce te-ai gândit să te faci, când vei fi mare?

— Cel mai probabil o să fiu hangiu, ca tata.

— Foarte interesantă ocupație, mă gândesc.

— Așa mi se pare și mie, domnule.

— Trec tot felul de oameni pe-aici...

— Da, domnule. Vin profesori de la universitate și barcagii de peste tot.

— Vezi petrecându-se o mulțime de lucruri, așa-i?

— Da, domnule.

— Trafic în susul și în josul fluviului și așa mai departe.

— Chestiile interesante sunt mai ales pe canal, domnule. Îl străbat bărcile gipților, iar în iulie e târgul de cai – canalul se umple atunci de bărci și de călători.

— Târgul de cai... gipți, zici?

— Vin de peste tot să cumpere și să vândă cai.

Bărbatul cu înfățișare de înțelept zise:

— Călugărițele de la mânăstire... cum își câștigă traiul? Fac parfumuri sau lucruri asemănătoare?